

Warszawa, 15 października 2025 r.

**KOMENDA GŁÓWNA STRAŻY GRANICZNEJ
BIURO KONTROLI**

Informacja o wynikach kontroli

na temat: *„Przeprowadzanie kontroli legalności pobytu cudzoziemców
na terytorium RP”*

- I. Podstawa prawna kontroli.
Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*.¹
- II. Podmiot kontrolowany.
Placówka Straży Granicznej w Gorzowie Wielkopolskim², 66-400 Gorzów Wielkopolski, ul. Strażacka 36a.
- III. Tryb kontroli.
Zwykły.
- IV. Termin kontroli.
Planowo od 27 stycznia 2025 r. do 28 lutego 2025 r., w tym w siedzibie jednostki kontrolowanej od 27 stycznia 2025 r. do 31 stycznia 2025 r.
- V. Przedmiot kontroli.
Sposób realizacji czynności w związku z przeprowadzaniem kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP.³
- VI. Okres objęty kontrolą.
Od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.
- VII. Ustalenia kontroli.

W świetle dokonanych ustaleń, danych statystycznych, w tym danych z próby kontroli oraz w oparciu o przyjęte kryteria i mierniki, czynności realizowane w jednostce kontrolowanej związane z KLP oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości⁴.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224, zwana dalej ustawą *o kontroli*.

² Zwana dalej również PSG lub placówką.

³ Zwana dalej również KLP.

⁴ Przyjęto trzystopniową skalę ocen: pozytywną, pozytywną pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywną.

Stwierdzono, że organizacja oraz działalność związana z zagadnieniem poddanym kontroli znalazły odzwierciedlenie w Wewnętrznym Podziale Zadań⁵ oraz szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień⁶ osób funkcyjnych i na stanowiskach wykonawczych realizujących zadania KLP, co oceniono pozytywnie.

Ustalono, że w PSG prawidłowo realizowano czynności ukierunkowane na planowanie KLP, tj. prowadzono w tym celu rozpoznanie migracyjne dokumentując je w teczce rozpoznania, a także analizę ryzyka, zawierającą informacje na temat działań kontrolno-weryfikacyjnych oraz rozpoznania migracyjnego. Zawarto w niej ponadto wnioski i rekomendacje wykorzystywane przez kadrę kierowniczą w planowaniu służb, oraz w opracowywaniu stałych i doraźnych wytycznych do służby.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1.01.2024 r. do 31.12.2024 r., przeprowadzono 1241 KLP, z czego 121 zakończyło się stwierdzeniem naruszeń zasad pobytu na terytorium RP przez cudzoziemców, natomiast w 1120 przypadkach stwierdzono brak naruszeń przepisów w tym zakresie⁷. Zgodnie z przyjętą próbą, kontroli poddano łącznie 88 KLP, w tym 32 z naruszeniami (w których sporządzono 36 protokołów KLP) i 56 bez naruszeń. KLP przeprowadzili funkcjonariusze Grupy do Spraw Cudzoziemców⁸ (14 osób) i Grupy Operacyjno-Śledczej⁹ (2 osoby).

Pozytywnie oceniono sposób realizacji KLP, w tym m.in. spełnienie ustawowego¹⁰ wymogu dotyczącego co najmniej dwuosobowego składu funkcjonariuszy SG biorących udział w czynnościach.

Ustalono, że co do zasady funkcjonariusze PSG posiadali upoważnienia Komendanta PSG do przeprowadzania czynności KLP, w jednym przypadku dot. 1 funkcjonariusz brak było takiego upoważnienia, co zostało uznane za nieprawidłowość w kontekście kryterium legalności i rzetelności.

Przystępując do realizacji czynności kontrolnych, cudzoziemca każdorazowo pisemnie pouczano o zasadach i trybie przeprowadzenia KLP w języku dla niego zrozumiałym, tym samym realizowano obowiązek organu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2¹¹ ustawy o cudzoziemcach. Stwierdzono jednak błędną praktykę w tym zakresie, tj. w przypadku stwierdzania naruszeń zasad pobytu cudzoziemca na terytorium RP pobierano pokwitowanie takiego pouczenia, natomiast w przypadku legalnego pobytu pokwitowania nie pobierano, co uznano za uchybienie w kontekście kryterium rzetelności. Ponadto w 6 przypadkach (dot. stwierdzonych ww.

⁵ Zwany dalej również WPZ.

⁶ Zwane dalej również SZOiU.

⁷ Na podstawie danych statystycznych wygenerowanych z Centralnej Bazy Danych Straży Granicznej System Obsługi Cudzoziemców (moduł Raporty), zwana dalej CBD SG SOC.

⁸ Zwana dalej również GdSC.

⁹ Zwana dalej również GOŚ.

¹⁰ Art. 291 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769 ze zm.), zwana dalej ustawą o cudzoziemcach.

¹¹ „Organ podejmujący czynności kontrolne wobec cudzoziemca poucza cudzoziemca pisemnie w języku dla niego zrozumiałym o zasadach i trybie postępowania oraz o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach”.

naruszeń) na pokwitowaniu odbioru przez cudzoziemca pouczenia nie wpisano dat, co również uznano za uchybienie w kontekście kryterium rzetelności.

Stwierdzono, że w 16 przypadkach na 56 KLP, dot. legalnego pobytu cudzoziemców na terytorium RP, odstąpiono od udokumentowania tych czynności poprzez niesporządzenie notatek służbowych lub nieodnotowanie faktu przeprowadzenia KLP w notatniku służbowym (pomimo, że zgodnie z obowiązującymi przepisami wymagana była jedna z tych form udokumentowania KLP), co zostało uznane za nieprawidłowość w kontekście kryterium legalności i rzetelności.

W przypadkach KLP, w których stwierdzono naruszenia zasad pobytowych w RP, w protokołach zawierano wszystkie elementy określone przepisami. Kopie ww. protokołów były wręczane cudzoziemcom. W jednym przypadku, kiedy cudzoziemiec odmówił podpisania protokołu, został mu pozostawiony odpis, podpisany przez funkcjonariusza SG, co było zgodne z regulacjami.

Co do zasady KLP były rejestrowane w systemie informatycznym SG, jednakże w 2 przypadkach wpisano błędną liczbę funkcjonariuszy SG realizujących ww. zadanie. Dodatkowo stwierdzono, że w protokół KLP omyłkowo nie wpisano danych personalnych funkcjonariusza SG, który wziął w niej udział. Powyższe zostało uznane za uchybienie w kontekście kryterium rzetelności.

W przypadkach KLP z naruszeniami przepisów pobytowych w RP podejmowano dalsze odpowiednie działania, w tym m.in. wszczynano postępowania administracyjne o zobowiązaniu do powrotu, występowano z wnioskiem o umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku, doprowadzano do granicy.

Nadzór służbowy w obszarze realizacji czynności związanych z przeprowadzaniem KLP dokumentowany był m.in. poprzez zapisy w systemie Centralna Baza Danych Straży Granicznej System Wspomagania Kierowania i Centralna Baza Danych Straży Granicznej System Wspomagania Kierowania 2¹². Jednak z uwagi na stwierdzone błędy w kontrolowanym obszarze uznano go za niewystarczający, gdyż nie doprowadził do wyeliminowania stwierdzonych uchybień oraz nieprawidłowości. Pomimo, że nie wpłynęły one na skuteczną realizację wykonywanych zadań, nie można uznać go za wystarczający, co stanowi uchybienie w kontekście kryterium rzetelności i celowości.

VIII. Wnioski i zalecenia pokontrolne

W celu wyeliminowania ze służbowej działalności stwierdzonych w trakcie kontroli uchybień i nieprawidłowości, a także usprawnienia funkcjonowania kontrolowanej jednostki, polecono:

1. w toku planowania i odprawy do służby funkcjonariuszy dokonywać weryfikacji upoważnień niezbędnych do prowadzenia KLP;

¹² Zwane dalej CBD SG SWK i CBD SG SWK2.

2. ujednolicić sposób postępowania funkcjonariuszy w zakresie pobierania od cudzoziemca pokwitowania pouczenia o zasadach i trybie przeprowadzania KLP bez względu na wynik kontroli;
3. każdorazowo dokumentować KLP bez stwierdzonych naruszeń zasad pobytu na terytorium RP przez cudzoziemców poprzez sporządzenie stosownej notatki służbowej lub odnotowanie w notatniku służbowym faktu przeprowadzenia kontroli;
4. prawidłowo rejestrować czynności KLP w systemach informatycznych SG, w tym w odniesieniu do liczby i danych funkcjonariuszy realizujących to zadanie;
5. wprowadzić, w ramach kontroli wewnętrznej, mechanizmy skutecznego nadzoru nad prawidłową realizacją czynności w zakresie objętym niniejszą kontrolą.